

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 5. De tempore, & loco.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

extendit quoque ad novalia, & agros, qui perruptis aggeribus inundati sunt. Neque enim propter reparationem aliquid decerendum est ex consuetis decimis, juxta *c. Pastoralis*. Æquitas tamen postulat, ut rusticis, qui novalia recens coluerunt, aliquot annorum immunitas concedatur, ut eò libentius terris incultis operam suam impendant. *Escobar. Tr. exam. 14. c. 4.*

DIXI In *predialibus*, ut personales decimas exciperem, in quibus deducuntur expensæ. *c. Pastoralis hoc tit.* Nam ratione iucris præstantur, quod quale sit, nisi deductis expensis, non intelligitur. At, *inquit*, fructus agrorum & arborum quoque ut proveniant, impensæ fiunt: cur non eodem modo deducuntur ante decimationem? Dux communiter causæ assignantur. Una est, quia lucrum meræ industriæ nullo modo intelligi potest, nisi prius impensæ separentur. Lucrum enim vocamus illud solùm, quod de novo accedit bonis nostris: fructus verò sive arborum sive agrorum DEI & naturæ beneficio magis, quam nostrâ industriâ proveniunt, ita ut neque qui plantat, neque qui rigat, sibi ascribere proventum possit: ac proinde non habitâ impensarum consideratione decimandi sunt. Altera est, quæ in Veteri legi Deus præcepit prædiales decimas integras solvi *Exodi 22. Levit. 27. & alibi*. Nec conveniens est, ut Evangelii & novæ legis Ministri deterioris conditionis sint. *c. Tua nobis. c. Commissum hoc tit. S. Thom. 22. quest. 87. art. 2 ad 1. Innoc. Ostiens. Anton. Panorm. Rebuff. quest. xi. Silv. num. 9 Tholosan. l. 2. Syntagm. c. 26. Franc. Leo part. 2 c. 27. n. 60. Suar. c. 33. Laym. l. 4. tract. 6. c. 1. n.*

4. Moscon. l. 1. p. 3. c. 3. Canisius de decimis c. 2. n. 3. Piascius in praxi part. 2. c. 4. n. 60. Valens l. 3. tit. 30. §. 5. n. 2. Bonacina. tomo 2. pag. 351. n. 19 Nav. c. 21. n. 31. Armilla V. Decima n. 2. Silv. n. 15. Azor. par. 1. l. 7. c. 35. q. 4. Escobar. tract. 2. Ex. 14. c. 4.

§. V.

De tempore, & loco, in quo Decima solvantur.

I. **N**ON remitto ad consuetudinem cum Leon. Lessio, sed remotis personalibus decimis, prædiales moneo exhibendas esse, quamprimum collecti fructus sunt. *c. revertimini 16. q. 1. c. cum homines h. t. ubi Alexander III. Mandamus, ait*, quatenus eos cogatis, ut decimam statim fructibus collectis persolvant, atque de subtractis, & retentis dignam satisfactionem exhibere procurent. Quod præceptum rationi conforme in primis est; neque aliud tempus magis utriusque parti commodum assignari potest, quam illud, quo collecti fructus sunt. Quod si bis terve in anno fructus proveniant, toties facienda decimatio est. *c. ex parte h. t. Rebuff. q. 12. Moneta c. 6. n. 8. Azor. 11. l. 7. c. 35. q. 16. Barb. de off. Parochi c. 27. n. 5. Adit Silv. num. 15.* Si ex acervo frugum aliquid subtractum fuerit, dum rusticus moram facit, damnum ab eo compensandum esse, juxta *Reg. 25. lur. in 6.* Mora sua cuilibet noxia est.

II. Pro animalium fructibus seu foetu expectandum est tempus, quo vituli exgr. aut equorum pulli utiles esse incipiunt, & à matre separantur. Nec interest, corpus an pretiū detur, modò cōvenit,

merit. *Silv. n. 14. Fill. c. 12. Franc. Zypanus l. 3. Responfor p. 126.* agnos decimati vult non in prædio, nec secundum illius consuetudines, sed in pascuis, quia dominum suum potius, quam villam, & prædium sequuntur. Consentit *Fagundez in 5. Prac. l. 1. c. 5. n. 14.* addens, secundum Braccarenses consuetudines equorum, & asinorum pullos post biennium nativitatibus decimari: item si pecora in unâ Parochia per æstatem, in alia per hyemem pascant, dividendas æqualiter decimas esse. *l. cit. n. 6. cum Suar. Soro, & Roder. in Sum. c. 87. concl. 2.*

III. Quorum impensis, dantium, an recipientium inferendæ sint decimæ, ambigua quæstio est. *Glo. & Panor. in c. Reverentissimi. 16. q. 1. V. Horrea colonis & rusticis,* ac consequenter omnibus debitoribus, id oneris imponit. *Covarr. de exiguis idem affirmat,* contra communem terè praxin. Abstrahendo igitur à consuetudine, quæ nobis quidem hætenus ignota est, non sunt eo onere gravandi decimarum debitores, & cum à iure nihil definitum sit, satisfaciendæ dando, non importando. *Silv. lo. cit. Armilla n. 2.*

IV. Negantibus suo loco, & tempore decimas, non convenit manus iniicere Clericum, vel Sacerdotem, ut per vim extorqueat. Turbas enim, & pugnas illata vis generat. Magistratus interpellandi sunt: ab his compellentur rebelles, & inobedientes. *c. Omnes 16. p. 7.* ubi dicitur, admonendos primò, secundò, & tertio, & si non obediunt, anathemate feriendos esse usque ad congruam satisfactionem. *Navar. l. 2. conf. 3. de decimis Rebus. Q. 9. Laym. l. 4. Tr. 6. c. 5. Suar. s. 38. n. 2. & 3. Fill. s. 12. n. 259. Laym. c. 5. n. 3.*

V. Si quæris, in decimas nondum separatas, & traditas, quid iuris Ecclesia habeat? Dico, non habere dominium propriè dictum, ut aliqui existimant, sed eandem, quæ rei promissæ, vel emptæ rationem esse. Dominium rei promissæ nemo se habere credit, nec rei emptæ nondum traditæ: habet tamen ius aliquod, quo ab ea repellantur alii: ius intellige ad rem, cuius beneficio exigere potest, & alienatam repetere, ac sibi vindicare, eo modo, quo §. 7. dicitur *Glo. in c. moderamine 16. p. 1. & c. Tua nobis. d. t. Frid. de senis. Rebus. Suar. & Fill. c. 12. n. 240.* ubi conciliari opinioniones putat dicendo, Ecclesiam habere usumfructum decimarum, hoc est, ius ad illas, & in illis, quòd vocetur dominium utile. Vnde sequitur, Primò ut per rei vindicationem repetere ab invasore possit. Secundò, ut exigere liceat decimam partem à quocunq; ad quem fructus non decimati devenerint. Remanebit autem tunc emptori, vel possessori cuicunq; actio adversum Venditorem. *c. Cum non sint. h. t. & c. Pastoralis eod.*

§. VI.

De exemptione, & privilegio non præstanti decimas.

I. **A** Personalibus decimis exemptus est I. Summus Pontifex, quæ à nullo ut Ordinatio suo Sacramenta recipit. *Suar. l. 1. c. 17.* 2. Parochi, & Curati, si non ex natura rei, ex voluntate, & intentione iuris scripti, in quo huius debiti nulla mentio. *Moscon. l. 1. de benef. par. 3. c. 3.* 3. Clerici respectu eius ecclesiæ, cui serviunt, & fructuum, quos propterea participant.